

Competentiegericht onderwijs: wél of géén leerboeken?!

Nagenoeg alle scholen zijn bezig met hun positionering met betrekking tot het competentiegericht onderwijs. Oriëntatie en discussievorming over de te volgen weg vinden volop plaats. Een saillant detail hierbij is de vraag of men de cursist wél of geen leerboeken moet laten kopen.

Er zijn een paar vmbo-scholen en ROC's die er heel bewust voor hebben gekozen om de cursisten geen leerboeken te laten aanschaffen. Zelfs geen bronnenboeken, die een vertrouwde basis zouden kunnen zijn voor de leerling. Hier zouden ze immers altijd op terug kunnen vallen.

Bij de keuze van 'wel of geen studieboeken' moet men zich wel blijven richten op het uitgangspunt van het competentiegericht onderwijs. Cognitie, vaardigheden, houding en motivatie moeten de fundamenteën van deze onderwijsvernieuwing zijn. Deze aspecten dienen integraal afgetoetst te kunnen worden.

Ik heb in het land een aantal ROC's gepolst, hoe zij over dit probleem denken.
Hieronder volgen een aantal meningen:

Voorstanders van de aanschaf van studieboeken door cursisten.

Een docent van niveau 1 en 2:

"Voorals cursisten van niveau 1 en 2 hebben structuur nodig. Dit krijgen ze in onvoldoende mate wanneer ze alleen maar opdrachten in de vorm van prestaties moeten maken. Ze zouden op leerboeken (of desnoods een bronnenboek) moeten kunnen terugvallen. Dit geeft hen de veel gevraagde structuur. Ook voor de begeleiders geeft dit een zekere rust.

Het is wishfull thinking dat begeleiders deze structuur zonder leerboeken ook kunnen geven. Het is overigens de vraag of alleen cursisten van niveau 1 en 2 behoefte hebben aan deze veel-gevraagde structuur. Vraag aan docenten van niveau 3 en 4 of dit ook voor hun leerlingen geldt. Het antwoord laat zich gemakkelijk raden..."

Een ouder van een leerling van niveau 1:

"Je kunt van mijn dochter niet verwachten dat zij zelf de leerstof kan opzoeken die ze nodig heeft om haar opdrachten te kunnen maken. En als ze iets heeft gevonden, is het nog maar de vraag of deze informatie voor haar niveau is geschreven. Zie je het al voor je? Vertwijfelde leerlingen en nerveuze begeleiders, die koortsachtig op het internet geschikt materiaal aan het zoeken zijn. Het komt erop neer dat deze informatie toch van de begeleider komt, en niet van de leerling."

Een ouder van een cursist:

"Dit is je reinste verlakkerij", zegt een ouder van een cursist verontwaardigd. "Hoe verkoop je zoiets aan de ouders? Mijn dochter hoeft geen boeken te bestellen. Maar reken maar wel dat ik als ouder zijnde fors in mijn buidel zal moeten tasten voor leerlingbijdragen. Het zal waarschijnlijk wel worden opgevoerd als zijnde 'overige kosten', waarvan niemand weet waar deze kosten eigenlijk uit bestaan. Ja, op zo'n manier kom je als school wel uit de rode cijfers..."

Een uitgever:

"Ach, veel onderwijskundigen hebben zich met competentiegericht onderwijs bezig gehouden", zegt de uitgever ijsig kalm. "Velen van hen hebben niet of nauwelijks leerlingen van onze doelgroepen gezien, laat staan met hen gesproken en erger nog, aan hen les gegeven. Vanachter hun bureau hebben ze allerlei onderwijskundige modellen ontwikkeld, die leerboeken uitsluiten. Theoretisch zal het allemaal ongetwijfeld wel kloppen. Maar de tijd zal ons leren dat de praktijk toch anders zal zijn. Na een paar jaar komen ze wel weer bij ons terug.

En dan te bedenken dat we zelf heel leuke boeken hebben ontwikkeld voor het competentiegericht onderwijs..."

Tegenstanders van de aanschaf van studieboeken door cursisten.

Een directielid van een ROC:

"Wij als directie hebben voor een methode gekozen, waarvan wij denken dat deze het best bij onze leerlingen zal aanslaan. Dat deze methode gericht is op het competentiegericht onderwijs, maakt in ons instituut logischerwijs geen discussie los. Wél het besluit om de cursisten geen leerboeken aan te laten schaffen. We kunnen niet in de toekomst kijken. De tijd zal ons leren of we een juist besluit

hebben genomen. Dan kunnen we ons besluit altijd nog bijstellen, door alsnog de leerlingen leerboeken te laten kopen.”

Een teamleider van niveau 3:

“Ik begrijp niet waar iedereen zich zo druk over maakt. Wij hebben toch het recht om een keuze te maken die ons goeddunkt. En als dit besluit bij de cursisten niet zal aanslaan? Nou ja, dan hebben we pech gehad. Tja, wat kan ik hier nog meer over zeggen... Op dit moment is deze vraag niet relevant. We gaan er immers van uit dat we een juiste keuze hebben gemaakt. Stel je eens voor dat je als instituut niet achter je onderwijskundige vernieuwingen staat. Dan is het toch al bij voorbaat gedoemd om te mislukken. We blijven erin geloven, totdat het tegendeel is bewezen.”

Een docent van niveau 4:

“Experimenten in het competentiegericht onderwijs hebben

voorlopig aangetoond dat de vooruitzichten positief zijn. Een aantal van deze pilotscholen heeft de cursisten geen studieboeken laten aanschaffen. Wij doen dat daarom ook niet. Veel leerboeken bevatten voor onze cursisten overvloedige ballast. Het draagt in ieder geval niet bij aan het principe van ‘de juiste leerstof op de juiste plaats’.”

Wat het uiteindelijk besluit van een ROC ook zal zijn, het is belangrijk dat bij elke beslissing de leerling centraal staat. Alle noodzakelijke voorwaarden moeten aanwezig zijn om de leerling zijn opleiding optimaal te kunnen laten afronden.

U kunt reageren op dit artikel door te mailen naar p.pluim.mentz@edu-actief.nl. Een greep uit deze reacties kunnen we in het volgende nummer publiceren.